ԿՈՎԿԱՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Երկրորդ տարի   1 փետրվարի   1847   Համար 5.

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՄԱՆՔ.

Կայսերական ամենայն Ռուսաց 'ի 15 դեկտ. 1846 ամի Մեծափառ Հրովարտակաւ եւ Հրամանաւ Ամենաբարձր Կառավարչութեան Հրամայեալ է 'ի կատարումն ածել զամենայն բարեկարգութիւնս, զոր առաջարկեալ է 'ի բաղդատութիւն Հիւսիսա արեւելեան եզերաց Սեւ ծովու, քաս առաջարկութեան Փոխարքային Կովկասեան, որպէս բացայայտ 'ի հետեւեալ պրակսն, Հիւսիսարեւելեան եզերբ Սեւ ծովու կոչին ամենայն տարածութեան, որ 'ի մէջ երկուց գետոց Կուբանայ եւ Կոդորայ. Բ. Նոյն ծովեզերք բաց ամենայն պարագայից կառավարութեան մասունքն ընդ ձայնից, որ յայս կոյս Կովկասու. Գ. Ամենայն տարածութեան Հիւսիսա արեւելեան եզերաց Սեւ ծովու անկանին երեք քաղաքք նաւահանգստեանք (Портовые) Անապա, Նովորոսիսկ եւ Սուխում Կալէ. Իսկ յարեւմ 'ի գաւառէ յայսմիկ բաժանեալն գանկինք՝ յաւելեալ նաւահանգստին այլ եւ քաղաքք նաւահանգստեան. Դ. Նոյնպէս զօրաց եւ զիւղօրէ, Թէ մնասցի որք յառաջ են կոն, եւ Թէ որք յարաճեսցէ լինիցին են, անդր կոչել զնոսա յայս կոյս Կուբանայ (закубанскій).

Ամենայն անձն ազատ, որ կամիցի բնակել 'ի Հիւսիսա արեւելեան եզերս Սեւ ծովու, կարէ 'ի Թիւս բնակչաց գրել, կամ 'ի քաղաքս նաւահանգստեանս, եւ կամ 'ի շէնս որ յայս կոյս Կուբանայ, 'ի վաճառականութիւն, 'ի մեշչանս (Мѣщанинъ) եւ 'ի Համքարութեան (цѣховый), առնի հաստատել զգիրս իւր առ. պարետին (Комендантъ) տեղւոյն, եւ ցուցանել զվկայութիւն մեկնաւորութեան իւրոյ նախկին բնակութեան առ. ձեռնհասութիւն արդիւնաւոր գործակալութեան, եւ չէ պէտք արձակման 'ի Համայնութենէ, ուր ընդ գրել նոցա 'ի քաղաքն յայնմիկ, նախկին Համայնս յաւաժեալն քաղաքաց, եւ որ զգիրս յայտնին քաղաքս, պարտին անշուշտ յանձնագիր զորս առնել անց զՀաստատուն բնակութիւն, առա Թէ ոչ զնեղացին յարատութեանց.

Բնակութիւնք բնակչաց քաղաքաց Անապայ, Նովորոսիսկ եւ Սուխում Կալէ, որք մնասցեն զգին 'ի Թիւս բնակչաց այսորիկ քաղաքաց, բաշխել նոցա 'ի շինութիւն տանց եւ այլ Հարկաւոր կարեւորաց գետնին՝ որ չէր զբաղեալ արքունական շինուածովք, ամենեքին ազատք. Իսկ որք Հաստատեալ են Անապայի՝ շնորհեն նոցա եւ ինքնակամ տալ 'ի ստացականութիւն զի եւ իւր անշարժ կայս, եւ որք 'ի կողմն գաւառաց Անապայի կամիցին գրել 'ի մի յերից քաղաքացն յայսցանէ, ազատ մնալ 'ի Գիլդիական Հարկաց, 'ի տասն ամս 'ի գոյնս գնորդս եւ յառաջ գրելոց պատուադ Հարկաց յայսմիկ յերեւան ամաց. Նոյնպէս բաշխել զիւրաքանչիւր տասնեակ ամաց փոխադարձութեան Թէ ներքին եւ Թէ արտաքին առեւտրոյ, ամենայն բաղադրական գործակալաց, մինչեւ վասն արտաքին փոխադարձութեան անվճար գնացութիւն 'ի Ռուսաց սահմանս, որում առնիւ Հաստատեալ 50 ռուբլի արծաթ գրամ յօգուտ քաղաքի, իսկ վասն առեւտրոյ, որ յարեւելեան եզերս Սեւ ծովու եւ 'ի ծագս Կովկասու, ընդ մէջ ամենայն ամաց.

Ընտանութիւնք բնակչաց շինից յայնկոյս Կուբանայ. Այնոքիկ որ յայնկոյս Կուբանի գետոյ առ այժմ շնորհի բնակչաց նոցա միայն վասն երկրագործութեան, որ պարտին երեք տարին շինել զինքն յարմարութիւն 'ի Հիւսիսա արեւելեան եզերս Սեւ ծովու՝ կարեն բնակել անդ ամենեւին, որք են ազատ, մատուցանելով զխնդիր Կառավարութեան Անապայի, եւ շնորհի նոցա Հողաբաժնութեան արտօնութիւն, իսկ այնմ բնակչաց նոցա՝ երկրաչափութեան արտօնութիւն յամենայն Հարկաց, յարդիւնաբերութեան զինուորաց եւ յայլ ծառայութեանց բաց 'ի զինուորականէ.

Ամենայն բնակիչք գաւառացս, որ յայնկոյս Կուբանայ, ազատին 'ի զօրանոցաց (զէբրայի) Թողեալ յանձն Հոգաբարձուի. Քաղաքական Կառավարութիւն Հիւսիսա արեւելեան եզերացն Սեւ ծովու յանձնի Հրամանատարին ծովեզերեայ գծոյն Սեւ ծովու (Начальникъ Черноморской береговой линіи) եւ Հրամանատարացն Հաստատոց նոցա եւ պաշտպանողն նորաստեղծ քաղաքաց նաւահանգստի. Անապայ, 'ի Նովորոսիսկ եւ 'ի Սուխում՝ նաւահանգստին առանձին դատարանք (Ратуша). Իսկ վասն Կառավարութեան շինից, որ յայնկոյս Կուբանայ, Հաստատեալ է այժմեան ժամանակաւոր Կառավարութիւն Անապայի անուամբ Անապայի Կառավարութեան շինից, որ յայնկոյս Կուբանայ (Анапское правленіе закубанскихъ поселянъ). Ապաքինութիւնք, որ կամիցին մտանել 'ի պաշտօն քաղաքական ծառայութեան ծովեզերաց պաշտպանութեան Սեւ ծովու, առնին վայելել զամենայն արտօնութիւնս, որ շնորհեալ են պաշտօնատարաց կողմանց՝ որ յայս կոյս Կովկասու.

Արգասաւորութեան արտօնեալ վասն բաժանելոյ գաւառաց Կովկասու աշխարհին յայլ եւ յայլ պաշտօն Բարձրագոյն հաստատեալ 'ի 14ն Դեկտեմբերի ամսեան 1846 ամի.

1) Յայսկոյս Կովկասու աշխարհն բաժանի 'ի չորս գաւառս, (գուբերնիա) որք են գաւառք Տփխիսայ, Քութայիսայ, Շեմախոյ եւ Դերբենդոյ, որք չորեքին են ընդհանրական կառավարիչ.

2 (Ընդ գաւառաւն Տփխիսայ պարտին լինել նահանգք այժմեան Սղնախի եւ Իմերեթի գաւառաքն, 1) Տփխիս, 2) Գորի, 3) Թելաւ, 4) Սղնախ, 5) Ալեքսանդրապոլիս 6) Երեւան, 7) Նախիջեւան եւ Ալեքսանդրապոլիս. Ընդ մերձնոյն մասամբ նահանգն գաւառացն Ալեքսանդրապոլի մինչեւ յայժմ սահմանեալ Ալեքսանդրապոլ նահանգին. Շիրակայ շէնք (օքրուգ) կանխակալաց, Օզնի, Թալինի, Փամբակ եւ Իջեւանայ միան յասպնջան կարգի. Գաւառական քաղաքն պատուհաւ եւ երկրի Տփխիս.

3) Ընդ գաւառաւ Քութայիսայ անցանին ինքնին կողմանք 'ի բաց Հանեալք յայժմեան Սղնախի եւ Իմերեթի գաւառէն, որք են նահանգք Քութայիս եւ Գորի, գին գաւառաց Ալեքսանդրապոլի նահանգին Ախալցխայի եւ Իմերեթիոյ, եւ զերկրն Ախալցխայ, զերկրին Գուրիոյ նահանգին գաւառք առ որոշմանն կողմանք զատաց լինին Իմերեթիոյ իշխանն, ծովն Սամուրզաքան. Բաց յայսմ ընդ Հսկմամբ գաւառին Քութայիսայ Համարին Մինգրելիոյ եւ Աբխազիոյ. Գաւառական քաղաքն նշանակի Քութայիս.

Շարունակութիւն եւ վերջ.

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ.

Տառապեալն եւ Ողորմածն

Մի օրինակ 'ի տան բաժ [illegible] պաշտօնակալ, [illegible] [illegible], Թեւ [illegible]. [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի տան [illegible] [illegible].

[illegible] ամենայն [illegible] որոց է [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] եւ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] 'ի [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], եւ [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] եւ [illegible].

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] եւ [illegible] [illegible].

4) Ընդ գաւառաւն Շամախւոյ անցանեն նահանգք այժմեան Կասպից աշխարհի, որ 1) Շիրվանայ, 2) Ղարաբաղայ, 3) Շէքայ, 4) Թալիշոյ և 5) Բաքուայ։ Շիրվանայ նահանգն այսուհետև փոխի գաւառն և կոչի Շամախւոյ նահանգ՝ Ղարաբաղայն, Շուշւոյ, Շէքայն՝ Նուխւոյ, իսկ Թալիշայն անուանի Լենքորանայ։ Գաւառական քաղաք այսուհետև լինի նոյն Շամախին։

5) Ընդ գաւառաւն Դերբենդու անցանեն Կասպից աշխարհին նահանգք Դերբենդու և Կուբայն, կողմանքն Սամուր և Կուրին, ազատ գաւառքն Կայթաղ և Տաբասարան և այլ կողմանք Դաղստանի, որ առ Ղազիկումուխ [illegible] Ալի Գաղար։ Նոյն գաւառական քաղաք նշանակի Դերբենդ։ Յայսմ ժամանակ այս գաւառ, յայնժամ բաժանեալ լինի Դերբենդու զինուորական կառավարութեան։

6) Ընդարձակութեամբ 'ի չորից գաւառաց յառաջեալ Կովկասայ կողմերի առանձին զինուորական Գաւառապետ, (Միջին Գաւառապետ), որ ունի կառավարել զգործս քաղաքական։ 'Ի զինուորական գործս նա մնայ ենթակայ առաջինին զինուորական Գաւառապետաց 'ի քաղաքի Եկեղց, իսկ 'ի քաղաքական գործս մնայ ենթակայ քաղաքական Գաւառապետաց յայս կողմ Կովկասայ։

7) 'Ի վերայ այսր հիման Սեւաստի և Իմերեթի քաղաքական Գաւառապետն այսուհետև անուանի Տփխիսայ զինուորական Գաւառապետ, որ ունի կառավարել զքաղաքական գործս։ Ընդհանրապէս ամենայն կառավարութիւնք և պաշտօնէութիւնք անձինք որ 'ի Տփխիսու գաւառին մնան յայժմեան կարգի, բայց բացի (Մետոխի և Իմերեթի վրացին 'ի Տփխիսայ)։

8) Կովկասու և Կառավարչին Կասպից աշխարհին փոխանակ կարգաւորի իւր և անուանի, Շամախւոյ զինուորական Գաւառապետ և կառավարիչ քաղաքական գործոց։ Ընդհանուր կառավարչին Կասպից աշխարհին անուանի այսուհետև Գաւառապետ Շամախւոյ։ Ընդհանրապէս ամենայն կառավարութեան անձինք և պաշտօնեայք Կասպից աշխարհին նախին կարգաւ մնան 'ի Շամախւոյ գաւառին, այլ փոխանակ կոչելոյ Կասպից, նահանգական, այսուհետև անուանին, (Շամախւոյ և գաւառական։)

9) Ընդհանրապէս ամենայն նահանգաց և քաղաքաց կառավարութիւնք յայտնեալ երկու գաւառս մնան 'ի վերայ նոյն հիման, որպէս այժմ կառավարին և այժմ 'ի գաւառին Վրաստանի և Իմերեթի և 'ի Կասպից աշխարհին։

10) Կառավարութիւն Գաւառացն Բաքուայ և Դերբենդու հաստատի 'ի վերայ հիման կարգաւորութեան և պաշտօնից [illegible] սոյն կից եղելոց։

(Շարունակութիւն Միւսոյ Ν 4։)

ԿԱՆՈՆՔ.

Տեղեկութիւն կազմեալ ելեալ Եւրոպական ապրանաց 'ի Վրաստան և Կովկասի սահմանաց։ [illegible]

Գլուխ առաջին.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՔ

1

Եւրոպական և Ասիական ապրանքներն, որ նշանակուած են տարիֆայի մէջն 'ի Փոթիով, այլ և բերուեն 'ի Բեդուա Պալէ, և անտի գնալ 'ի Թիֆլիզու և Նախիջևանայ փոխել միայն 'ի սահմանս Պարսից։

2

Պարսից ապրանքները, որ նշանակուած են տարիֆայի մէջն 'ի Ալեքսանդրաւ, զինուորն Թիֆլիզու փոխել 'ի Բեդուա Պալէ, կամ Սուխում Պալէ։

3

Հանածոյն այսր այժմեան կանոնները կառավարեն առանձնակի կարգի։ Բեդուա Պալէն և Սուխում Պալէն 'ի Պարսկաստան, և [illegible] Բեդուա Պալէ և Սուխում Պալէ։

4

Տրանզիտի չափաւորելն վարտակութեան ամենայն հանդէպ նոր կարգաւորն 4 ամսաւորէի ատող եղանակի նաւագնացութեան, և 20 օրեր, և նորա փոխն այսուհետ զինուոր Զախաւկազեան մաքսատանց Օդեսայի շատ ուշագնէ։

Գլուխ երկրորդ.

Յաղագս պահպանութեան ապրանաց Զաքաւկազեան եւրոպական ճանապարհ 'ի Պարսկաստան։

5

Եւրոպական ապրանքներն, որ նախ 'ի Հանդմանէ զոգանուզանն բերել Զախաւկազեան երկիրները, Երրորդ Կոստանդինու կանոններին համաձայն, Թիֆլիզու Բեդուա Պալէ մէջն հաստատել, կամ Թիֆլիզ տանել, հաստատել նոյն կանոններին պատուիրանի Պարսկաստան։

6

Պարսկաստան ուղարկելու նշանակուած ապրանքները հանդէպ մէջերն կամ նոյն փոխանորդն ապա Բեդուա Պալէի Տամոժնայի հետն որոշեալ ժամանակի մէջ մատուցանեն Տրանզիտի օրէնքներով, մաքսատանց նշանակեալ վերևանց ապրանաց թիւն և սորոն լինելն, և զինն, և նորա հետ գտնել ոչինչ։ Թէ ոչ ապրանք մէկ անգամ աւել երկեաց։

7

Տամոժնայ նոր կանոնաց այս օրինակներն և կարգէ թէ որն որ պէտք երկրայ, իւրաքանչիւր ապրանաց քննութիւն (դոսմոտր) պէտք սնէ, որ խմանալ ապրանաց թիւ լինելն և որպիսութիւն հանածոյն կանոնքներին, և թէ ապրանքի մէջն կայանալն արգելեալ ապրանք, որ արտաքսուել ապրանքներու հրաման չէ։ Յետ այնպէս ապրանքներն նոր 'ի նորաց կապոցին, և թող մաքսերի կնիքով, որոյ մէջն մաքսատնապետ նշանակէ ապրանքներն, թէ ոչ մէջն, ոչ

չանքներն եղ, և պարզանքներ մաքսատնից (брутто) ամենայն գործոց, նոյնպէս իւրաքանչիւր մաքսի վերայէն նամբ և կոնք նշան եղ։ Յետ այսպէս իւրաքանչիւր մաքսի (Հակի) վերայ կապէ Տամոժնայի արճճեայ կնիքն, որպէս որ պէտք որ կնիքին կամ պատճ կապէ, և երկնի մէջ պէտք դրել, թէ իւրաքանչիւր հակի վերայ ոչինչ պակաս եղ։ Իսկ սաղաւղը կնիք դնելու հակերու վերայ հրաման չէ, որովհետև շատ կոտրի։

8

Այսու օրինակաւ դարսած ապրանքներն Բեդուա Պալէին Մաքսատուն նշանին գեղ 'ի Թիֆլիզու Տամոժնայն, և հետն երկու մէջ հաստ թանկագինն կամ օրինակն ամենայն ապրանք, որպէս յայտնի կազմոյ։ Իսկ Բեդուա Պալէի Տամոժնայն փոխանել կարգէն 'ի Թիֆլիզու տամոժնայն պէտքէին օրինակն, մասին պատճէն և նաև յայտարարութիւն (судовая декларація)։ Իսկ երկրին պէտք լինի այն ապրանքի ձևագրութիւն, որն որ պէտք Հայաստանի դաստիարակ լինել ապրանքներու հետ մինչև նշանակեալ տեղն (փոստն)։

9

Այս առաքին պատուարաց՝ որ տրանզիտրական Հետ Հայաստանի լինին, ապրանքի անցերն պէտք ասէ, ձևաւորաց՝ վճառն, աղքատներուն բաւն և հինգ կոպէկ արծաթ որն հայի։

10

Այսու եղանակաւ Բեդուա Պալէին դարսած ապրանքներն պէտք կերթան այն հաստատած ապրանքներու ճանփով, որն որ անցից նորագոյնաց նոյն համար նշանակէ։ և տամոժնայի ուղարկածն որ Հայաստանի հասկացողութեան կարծել նոյն, պէտք նորէ, որ այս կանոնին պահպանելու, որ լինի թէ որանոցն (քարվան) Հայաստանի մէջ տեղ բանդ լինի առանց ձանր պատճառի։ (որպէս թէ ձիւն, ունի քայլն հիւն սառոյց պատահական ոտքն։) Այս պատուէրներն կհետևին իւրաքանչիւր տամոժնական փոխադրում, որ Հայաստանի սարքած են։ Իսկ նորեկներու դրամագլուխներն, որ այս փոխադրն կառավարելն, պէտք երեքին վերայ նշանակին, թէ քարվանն ինչ կացու այն փոխադն, և թէ ապրանքի հակերն Թամամ էին։

11

Եթէ Հայաստան պէտք մէկն զայ լինի, կամ ապրանքի հակերուն մէկն խարապ լինի, պէտք այնպէս վարվել, որպէս օրէնքն գրուած է տամոժնայից ուստաւներու մէջն, համար 2318 և 2319, 1842 տարուներու։

12

Եթէ բարկած Թագի ապրանքի Հայաստանն, և երկի կողմնական Հայաստանցներուն, այնպէս պէտք վարվել, որպէս նոյն ուստավն 2322, և 2323 համարում օրինագրուած է։

13

Բեդուա Պալէն, կամ Սուխում Պա-

Երևան մաստրաբաւ մոյն [illegible] կուսն Հայտնի [illegible]

[illegible]

[illegible]

չէին զրկած սրանցմէս ապրանքն, մինչև չորս ամսվան մէջն համեն Թիֆլիզ, ... եկած օրէն հետոյ անկրալ.

14

Երբոր քարվանն հասնի Թիֆլիզ, Տամոժնայն պիտի երկիկի հետ համեմատէ ապրանքները հակերու և պարկերու հետոյն, եթէ ամենայն ինչ գտնի թամամ, հրամանի կատարել այն քարվանն երեթոյ իւր նշանակեալ տեղն. Իսկ Ռէզատէ նշանակեալ ... պիտի պատկանեալ թուղթերն փառով կառավարէ Գիւլքամաու Տամոժնայն, և խնդրէ հուսայ, թէ քարվանն եկաւ դուրս ելեալ Թիֆլիզեն.

15

Եթէ երկիկի հետ համեմատ չըլլայ կամ ապրանքներն անվնաս չլինին, Թիֆլիզու Տամոժնայն պիտի այսպէս վարվի. 1) եթէ գտնուին այնպիսի հակեր, որոնց որ երկիկումն նշանակված չեն, պիտի համարի ծածուկ դրված. 2) եթէ երկիկումն նշանակած ապրանքները հակերից ոմանք բացակայն չեն երևալ. Դորայ համար պիտի պահանջել տուգանք մարդն. և բաց յայսմանէ իւրաքանչիւր փաղթի համար առանց դարդի 5·5 ռուբլի արծաթ. եթէ յանձնած օրինաւոր վկայութիւն որ այն հակերն կորել են. և 3) եթէ ապրանքներն կամ երկիւղելի զայ եղած լինին, պիտի տուգանքի չինելին, և եթէ այս քննութեան ժամանակին երևի որ ապրանքներն համեմատ չեն երկիկին, պահպանելին համար տուգանքի մարդն պիտի պահանջեն, և բաց յայսմանէ 1, 2 ռուբլի արծաթ իւրաքանչիւր փաղթի զայ եղած հակի համար առանց դարդի.

16

Մինչև որ այս պահանջողութիւնն չհատուցանէ տէրն բոլորովին, Տամոժնայն չի թողնել ապրանքն ամենևին.

17

Թիֆլիզու Տամոժնայն դուրս ելած քարվանն պիտի երկինչ մինչև 'ի Նախիջեւան, և Ջուլֆա, մինչև որ պիտի պահանջանէ այն կանոններն և այն տասնակ պատասխանատուութիւններն, որն որ սահմանված է Ռէզատ Գուլփէն մինչև 'ի Թիֆլիզ գալու առաջանաց համար.

18

Թիֆլիզէն գնալ 'ի Նախիջեւան ապրանք-ներն պիտի երթան Գիւլքամաու ձորի և Երեւան քաղաքի վրայէն, և Գիւլքամաու Տամոժնայի պէտք հասնեն երեք ամսվան մէջն, Թիֆլիզէն դուրս եկած օրէն հաշուելով.

19

Երբ որ քարվանն հասնի Գիւլքամաու Տամոժնայն, որ Նախիջեւանումն է, այն Տամոժնայն պիտի քննէ քարվանը այնպէս, որպէս վերը հրամայված է Թիֆլիզու Տամոժնին համար, և բաց յայսմանէ պիտի համեմատէ, թէ իւրաքան-չիւր տուրքերու հակերու քաշն համեմատ է Տամոժնին երկիկի մէջ նշանակված քաշերուն, եթէ մէկ տեղ գտնի կամ անհամեմատութիւն, կամ Թերութիւն, իսկոյն պիտի պահանջէ սահմանած տուգանք, որն որ յայտնուած է 15 յօդուածումն, և յետոյ հրամանն կատարէ որ քարվանն երթայ մինչև 'ի Ջուլֆա և Պերեգրաւն, իսկ թէ կարաւանումն գտնի Տամոժնայն տարբերութիւն, այն ժամանակն իւրաքանչիւր անցած եւ պիտի հետը գնէ մէկ հատ բաղեղային նոտարերումն.

Շարունակելի 'ի միւս թերթն.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՔ

ԱՆԳՂԻԱ

Նորոգեալ անգամ հրատարակեալ է 'ի լրա-գիրս, թէ երևեալ է 'ի Ջուրս օձ ծովային, որոյ ծովագործի անն յայտնէ, թէ չէ այն օձ, այլ ձմեռ ձիգնիք ինչ, որք առաւելին շէշէն, և զի 'ի լուսոյն իւրեանց ուղղակի բնիթման հետ դէեւէ, անոնց այնպէս թուեցաւ՝ թէ օձ իցէ ծովային.

— Համբաւ տարածեցաւ, թէ Լուգովիկոս Նապոլէոն կամի առնուլ 'ի կնութիւն զդուստր զումն օրիորդի Կոստա. Մայրն այս օրիորդի էր երբեմն 'ի Լոնտոն քաղաքի Դերասան Թատերաց, այլ զկնի տարի մինչև 'ի հրճուանս զամենեցուն. Գործակալն Կոստա 'ի նմին ժամանակի այցելեալ, յետ բանի աւուրց մահուան նորա իւր եղա զնա 'ի կնութիւն և ինքն յետ սակաւ աւուրց մեռաւ, թողեալ նորա խնամ զդստեր անհամեմատ. Անա այս կանխով, երթեալ առնել յօրինելի, անձնականայն զօր զուսար բարեկեցին Լեդա Իւգոն, այլ երբեք եղեւ, զի ոչ յանձ-նեցաւ այս հետ, բաւն եհաս գեղ հնազեց. Կիսակ գմաշոչակ բարեկեցին Նապլէյ եղբայր աւ-քայեն, և չարաւսա նա պահանջել զդրամն. Երբեմն ոչ գոյր նորա հասուցանել ինչ, խոստա-ցաւ ծածանել զնա յօրինակս, և այսպէս կեսօր այս ենտա իւրոց փոխադրեաց. Պետութիւն զկեսոյն նորա, յորս զօրանմին եկաց հանգեստ ազգայի, զինուորեն 400,000 ֆրանկ Սարդ-ինիոյ.

— Դեսպանն Գաղղիացւոց որ 'ի կայսն Մա-րոկկոյ, զմտեալ ընդ ծովակալին Անգղիացւոց կոչեցաւ յետս, պատճառ զժտութեան էր այս. Ծովակալն սամաճանաւորը պաշտպանելին վասն ծովահէնէն խոստանա, և բաց անձրութեան զուգեն նմա գտնին թէ ոչ անձիք են հրաման-տալ. Ծովակալն սեսեալ 'ի նմին յուսալի և դէմանդ Դեսպանին Գաղղիացւոց, ասաց առ-աստուծոյ չէ այդ եղեալ նմա, վասնորոյ և երկու սամաճանաւորք հրաման առ դեսպանն Գաղղիացւոց առնուլ յետս 'ի նմանէ զամենայն հրամաններն. Դեսպանն Գաղղիացւոց փոխանակ ուղղելոյ զա-ռանձին մեղադրութիւն, փութացաւ յայտնեալ թէ ծովակալին Անգղիացւոց, զդելոյ առ նոսթոյան կառավարական. Զայս թուղթ առաքեաց ծո-վակալն առ Լորդն Պալմերստոն և նա 'ի Դեսպան Գաղղիական կառավարութեան, որ իսկ և իսկ յետս կոչեաց զդեսպանն.

— 'Ի բազմաց հետէ ուշացեալ է աշտարա-կաւթիւն 'ի մէջ Իռլանդացւոց, և 'ի պատ-ճառս այսորիկ ոչ բազ որչ յաճախեն անդ յափ-շտակութիւնք. Այս երևին զի մեծապէս Իռլանդիոյ կամեցաւ ... Մինչև. այլ կիսապաշտ-կառավարութիւնն պահեալ զայս ...պէս պետ-զօրութիւնն. Այժմ առաւել յուսացանէն զամ-բողջ քնդրեմ կոչուածառաց և Ջնջն իւ-րեանց երդեալ՝ զամն դարձեն 'ի ձեռս բերել զհրացանս և զինուոր և որ ուրեք անձնահաս լի-նին 'ի գնոյ առնուլ, յափշտակեն զայն. Իսկ տեսեր կոչուածոց հանդերձ ծառայիւք իւրեանց բանադրանօք պատապատիլ 'ի տանս իւրեանց, ամրացուցանել զայնս, և անափ մարտնչել ընդ խուժապուժ ամբոխին, որք յարձակին 'ի նոսա մեծաւ կատաղութեամբ. Իբր զի անգղիան իշ-խանութիւնն ոչ կարէ ընդ ամենայնիւ ակնա զօրել զդաւութիւն ամբոխին, յորոյ բազում աղետա-հեզութիւն պատահի, նմին իրի նախարարն Անգղիոյ հրամայեաց հրապարակաւ ամենայն Իռլանդիոյ զամենապրովս, և խաղաղացուցանել անդր զկռիւ.

— Այժմ գտանին 'ի բանակի զօրացն Անգ-ղիոյ իբրև Ֆելդմարշալք, որք են. ա. Իշխան Աղբերդոսեան. բ. Դուքսն Վեղինգթոնի, գ. Իշխանն Վիրթեմբերկեան, դ. Դուքսն Քեմբր-իջոյ. ե. Մարկիզն Անգլէսի. զ. Կոմսն Կոմբերմի. է. Դուքսն Նէոքեմբրիջոյ. ը. Սըր Ճօրճ Նէլսոն և. թ. Սըր Տ. Գրանվեղն. Սըր Ճօրճ Նելսոնս եմուտ 'ի զինուորական դպրոցն 'ի 1733, ուրեմն գտանի 'ի զինուորու-թեան եօթանասուն և երեք ամս. իսկ Սըր Տ. Գրանվելտոն ծառայէ այս փաթսուն և հինգ ամ է.

ԳԱՂՂԻԱ

Ընդհն ժամանակս բազումս, յորս 'ի բա-զում անգամ Իւրոպիոյ հրատարակագործեալ են Ելեկտրական Տելեգրաֆք. (Գիտեմ' զի մե-ամենայն ազգ մեր կարէ գիտել խորամուտ լի-նել, թէ զինչ է Տելեգրաֆն և զինչ Ելեկտ-րական զօրութիւն, վասնորոյ 'ի հետևեալ Թերթս գրեսցի ինչ ինչ յաղագս այսորիկ.) Կամէին զայլական Տելեգրաֆ կանգնել 'ի մէջ Լոնտոնի և Փարիզոյ, բայց անհնարին երևէր, զանզի 'ի մէջն այսորիկ երկուց քաղաքաց գտանի լայնածաւալ նեղուց ծովու, որ բաժանէ զԱնգ-ղիա 'ի ցամաքն զմնացեալ Իւրոպիոյ. Սակայն 'ի Գերմանիոյ քաղաքի փոքր փորձել, թէ որ-զինչ հնար էր ընդ յատակ ծովուն ձգել զլարս-փակս, և ընդ մէջ նոցա անցուցանել զելեկտրա-կան մագնիսականս, ընդ որ և ամենափակեան զօ-րութիւն 'ի թռթռել անդր հաղորդեսցէ 'ի նոյն-ասակ անդր գծեսցեն, և աջողակ եղև փորձն պաշտելին յաջողեալ. Այժմ այլ կամին կարկել զՏելեգրաֆն այնպէս, զի 'ի Լոնտոնէ Ամիէն և անդի 'ի Փարիզ հասանիցեն հաշ-բարք 'ի ձեռն երկաթուղւոյ ճանապարհաց.

— 'Ի Փարիզ քաղաքի յինեցելոց որոց Ա-ռաւտածանիկ 'ի գիշերի 21, "Նոյեմ" խորտակեալ

Եւ աշխ յօժարակ իմն զեկուցանել անկաւ գիտ-նականի. որ գեղեցիկ տրամադրութեամբ ծանկեալ էր գիրեր Աստուածութեան. Երբեմն ... զայն Շաւ-շուն ողորմեցուցանել յետ ընկերեկացն, և տրտմելոյ. « Աստուած իմ, փրկեա զիս 'ի գտանելի կեղծաւորաց սորա » . Բանիցս փոխանակ յաջողութեան գիտաց պաշտանե-կութեան և զաստուածութեան, անձն նա յանկարծ դար-ձուցաւ և վառեալ հետևողութեամբ և դառնացեալ խոշորագոյնութեամբ. Աստուծոյ նորա սեւցեալ էին

երկու զոհուած 'ի կեղծաւորութենէ բազմաց իւրեանց Թեքեմաւոր գետոց. որք զխնդրաբանն գիտնական անցոյց, և զինչ որոշ լսեալ էր խաւսելով զանազան երգից, այն իրս առաջնորդեցին.

Գործով Շուշանի յետս եղելոցն, և առանց իւր զմեծամեծութեան իւր զնա իւր հրաժարման և չար-չարելոյ բնիկաց իւրոյ.

Մինչ առաջնորդին նա ցանկալի նորոգելոյ երգո-գոյն, ծնողքն ոչ գտան զնա ցանկալ մեռեալ 'ի

գիշերայն սահման, եղեալ արագապ խնդրելին բազում ա-մենայն դասուց երբեմն զՇուշան. Եւ հնա նոյն աղաղակէ Անաւյայ յանկարծ Շուշանոյ. սթափեցաւ 'ի քնոյ, և եսես զնա հանգուցեալ 'ի գիրկն. փութացաւ առ-կաւ 'ի գեղեցիկ մայր երգոյ, և ոչինչ կարացեալ խօսիլ սկսաւ լալ դառնապէս.

Կոչեաց Անդր զԴեղավուն առ ինքն, և չցուցա-նել զպատճառ արգասեալ հոգւովին զայնմ իւրեանց, չհարցե կոչուածոց պատմութիւն ընթեալ 'ի միտս.

[illegible]

— [illegible]

ՊՐՈՒՍԻԱ

Ըստ 'ի վիճակագրութեան Պրուսաց գաւառին ողջ 15,800000, յորոց Պրոտեստանտք են, 9250,000, Կաթոլիկք 5,500,000. [illegible] 196,000, [illegible] 14,500, [illegible] 1300. [illegible] 115,000.

ԻՏԱԼԻԱ

Հռովմ. Յունիս ամսի (1846) 'ի [illegible] 10. 'ի [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

[illegible]

— [illegible] 'ի 1830 [illegible] 377 [illegible] 3704 [illegible] 3260 [illegible]

— [illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]

5. [illegible]

6. [illegible]

7. [illegible]

Ի.

[illegible]

'Ի [illegible]

'Ի [illegible]

'Ի [illegible]

'Ի [illegible]

'Ի [illegible]

'Ի [illegible]

[illegible]

'Ի [illegible]

'Ի [illegible]

[illegible]

'Ի [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

'Ի [illegible]

'Ի [illegible]

'Ի [illegible]

'Ի [illegible]

'Ի [illegible]

'Ի [illegible]

'Ի [illegible]

[illegible]

Յ. Կ.